

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΜΑΝΗ, Διδάκτορος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀθηνῆσι Πανεπιστημίου, γυμνασιάρχου φιλολόγου. **Ἐπίσκεψις (χωρίον ἐν Κερκύρα)**, Μελέτη ἱστορική, γλωσσική, λαογραφική. Ἀθῆναι 1966 σελ. 103.

Ὁ Εὐάγγελος Μανῆς συνεχίζων τὴν ὠραίαν παράδοσιν, ἥτις ἦτο λίαν προσφιλὴς εἰς τοὺς Ἕλληνας φιλολόγους τῶν παλαιότερων γενεῶν, ἐθεώρησεν ὑποχρέωσίν του νὰ λάβῃ ὡς θέμα μιᾶς εὐλαβοῦς ἐξιστορήσεως πᾶν ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὰ δεδομένα τῆς ζωῆς ἐνὸς μικροῦ χωρίου τῆς Κερκύρας, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοί του εἶδον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Πρόκειται διὰ τὸ Κερκυραϊκὸν χωρίον «Ἐπίσκεψις» τὸ ὁποῖον κεῖται εἰς τὰς δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Παντοκράτορος καὶ βλέπει πρὸς τὸ ἀκρωτήριον τῶν Ἀκροκεραυνίων τὴν πρὸς τὸ Βρινδήσιον ἀνοικτὴν θάλασσαν.

Ἡ ὅλη πραγματεία ἔχει διαρθρωθῆ εἰς πέντε μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐκτίθενται αἱ σχετικαὶ μὲ τὸ χωρίον καὶ τοὺς κατοίκους πληροφορίαι. Τὸ δεῦτερον ἀσχολεῖται μὲ τὰ γλωσσικὰ καὶ ἱστορικὰ δεδομένα. Τὸ τρίτον μέρος εἶναι ἀφήγησις περὶ τῆς ἐπιχωριαζούσης εἰς τὴν «Ἐπίσκεψιν» θρησκευτικῆς ζωῆς καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐθίμων. Ἡ ἐξιστόρησις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς παρέχεται εἰς τὸ τέταρτον μέρος. Εἰς τὸ τελευταῖον πέμπτον μέρος προστίθενται συμπληρωματικαὶ πληροφορίες καὶ βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα. Ἡ ὅλη ἐξιστόρησις ἐπιμένουσα εἰς τὰς χαρακτηριστικὰς λεπτομερείας καὶ παρέχουσα ἀπληκρῖβωμένας εἰδήσεις συγκερατεῖ εἰς ἀδιάπτωτον βαθμὸν τὸ διαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Διαδηλοῖ προσέτι τὰ εὐγενῆ συναισθήματα τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν ὀλόψυχον σύνδεσίν του μὲ τὴν πατρικὴν γῆν. Παρέχει ἡ ὠραία αὐτὴ ἐξιστόρησις πολύτιμα ἱστορικὰ καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα διαφωτίζουν εἰς τὰς λεπτομερείας των τὰς ποικίλας πλευρὰς τῆς γενικώτερον νοουμένης τοπικῆς ἱστορίας καὶ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀξιοποιηθοῦν καὶ διὰ μίαν εὐρυτέραν ἱστορικὴν σύνθεσιν. Ἡ συλλογὴ τῶν διασφζομένων εἰσέτι ἐπιχωρίων τοπωνυμιῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων τῶν κατοίκων εἶναι ἀξιόλογος ἀπὸ γλωσσολογικῆς ἐπόψεως συμβολή. Πολλὰ θὰ ἠδύναντο νὰ προσφέρουν οἱ Ἕλληνες φιλόλογοι, ἂν ἀκολουθοῦντες τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει μὲ τὴν παροῦσαν πραγματείαν του ὁ Εὐ. Μανῆς, ἐμερίμων μὲ εὐλάβειαν μελετῶντες τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου τῆς γεννησέως των, νὰ περισώσουν τὰ πατροπαράδοτα γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ λείψανα, τὰ ὁποῖα ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἐκλείψουν κάτω ἀπὸ τὴν ἰσοπεδωτικὴν ἐπήρειαν τοῦ λεγομένου συγχρόνου μας πολιτισμοῦ καὶ τῆς ξενομανίας.

Ἀπὸ φιλολογικῆς ἐπόψεως ἄξια πολλῆς προσοχῆς τυγχάνουν ὅσα ἐκθέτει ὁ Εὐ. Μανῆς ὡς πρὸς τὴν σημασίαν, καὶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως «Ἐπίσκεψις» ὡς τοπωνυμίου δηλωτικοῦ τῆς πατρίδος του εἰς τὰς σελ. 16—25. Ἀρχίζει μὲ τὴν ἐξέτασιν τῶν ποικίλων σημασιῶν, εἰς τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖται ἡ λέξις εἰς τὴν ὅλην παράδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Μετὰ προσοχῆς ἐνδιατρίβει εἰς τὰς σημασίας, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Σημειοῖ ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ λέξις «Ἐπίσκεψις» ἐσῆ-

μαινε καὶ μικρὸν διαμέρισμα, ἐπαρχίαν καὶ διοικητικὴν διαίρεσιν. Προσάγει περαιτέρω μαρτυρίας, ἐκ τῶν ὁποίων πιστοποιεῖται ὅτι ἡ Θεοτόκος ἀποκαλεῖται ὄχι μόνον «Ἐπίσκεψις», ἀλλὰ καὶ «Ὁξεῖα Ἐπίσκεψις». Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ διερευνήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν μαρτυριῶν καὶ τῶν προταθεισῶν ἐρμηνειῶν αὐτῶν ἐκ μέρους λογίων ἀνδρῶν καὶ ἱστοριοδιφῶν συνάγει ὁ Εὐ. Μανῆς ὅτι «ἡ ὀνομασία τοῦ χωρίου «Ἐπίσκεψις» προῆλθεν ἐκ διοικητικῆς διαιρέσεως κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, πιθανὸν δὲ διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ὀνόματος νὰ συνέβαλε καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἵπεραγίας Θεοτόκου, Ἵδηγητρίας», σελ. 25. Ὡς μαρτυρίαν σχετικὴν μὲ τὴν διαμνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος ὡς τοπωνυμίου τοῦ σήμερον ὑπάρχοντος χωρίου ἀναφέρει ὁ Εὐ. Μανῆς πληροφορίαν, ἣν ἔχει παράσχει ὁ Μιχ. Ἰ. Καπέλλας ἐκ τοῦ οἰκογενειακοῦ του ἀρχείου, εἰς τὸ ὅποιον ὑπῆρχον ἔγγραφα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1500 μ. Χ. ἀναφέροντα τὸ ὄνομα «Ἐπίσκεψις» ὡς συνοικισμὸν.

Ἄρκεῖ νομίζομεν ἡ ἀνωτέρω γενομένη παρουσίασις, διὰ νὰ καταδειχθῇ μετὰ πόσης φιλολογικῆς περισκέψεως καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν πατρικὴν γῆν ἔχει συγγραφῇ καὶ ἡ παροῦσα πραγματεία τοῦ κ. Εὐ. Μανῆ, ὅστις πρὸ ἐτῶν μᾶς ἔχει δώσει λαμπρὰν συγγραφὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἐνδόξου Κερκυραίου λογίου Ἀνδρέα Μουστοξύδη. Θὰ ᾔτο δὲ εὐτύχημα, ἂν ἡ ἐργασία, τὴν ὁποίαν μᾶς παρουσιάζει σήμερον ὁ Εὐ. Μανῆς, ἀποτελέσῃ κίνητρον καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς φιλόλογους μας διὰ τὴν ἐπίδοσίν των εἰς παρομοίας φύσεως συγγραφάς.

Κ. Δ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ